

ABD dış politikası tartışmaları (2)

GELECEK hafta perşembe günü **Francis Fukuyama** **İstanbul Sanayi Odası**'nın davetlisi olarak İstanbul'da bir konuşma yapacak. Dünya, Fukuyama'yı 1989 yılında yazdığı, daha sonra genişleterek Türkçe'ye de çevrilmiş bir kitap haline getirdiği "Tarihin sonu mu?" başlıklı makalesiyle tanıdı. Fukuyama Harvard'daki doktora tezini Samuel Huntington'ın gözetiminde yazıp ardından, Amerikan Dışişleri Bakanlığı'nda çalışmaya başlamıştı. 1973 savaşında Sovyet politikasını analiz eden önemli bir makalesi ancak konuyla ilgilenenler tarafından bilinirdi.

Fukuyama'nın makalesini o zamana kadar adı az duyulmuş bir dergi olan **The National Interest** yayımladığında daha **Berlin Duvarı** yıkılmamıştı. Birkaç ay içinde Soğuk Savaş'ın biteceğine inanan aklı başında kişi bulmak da herhalde mümkün değildi. Ama makale yayımlandıktan çok kısa süre sonra duvar yıkıldı. Çekoslovakya'da Kadife devrim gerçekleşti. Bulgaristan ve Romanya'da bile demir leblebi diye görülen rejimler yıkıldı. Bu durumda Fukuyama dünyanın en tanınan düşünürleri, **National Interest** de dünyanın en önemli dergileri arasına girdiler.

Fukuyama kısaca şunu söylüyordu. **20. yüzyıl tarihi insanlığın en kanlı yüzyılının tarihidir.** Bu yüzyılda insanlık, daha doğrusu onun en güçlü kesimini oluşturan Batı dünyası içinde insanlığa en uygun sistemin ne olacağı hakkında kıyasıya bir mücadelede yaşandı. 19. yüzyılda kök salan liberal, kapitalist ve giderek daha demokratik rejimler karşısında iki totaliter sistem kendi sistemlerini öne çıkardılar.

Nazizm ve Leninizm (ya da Sovyet Komünizmi) liberal kapitalist demokratik rejimi çöktürmek istediler. Yerine kendi dünya görüşlerine uygun bir vizyonu egemen kılmaya çalıştılar. Ancak her ikisi de bu model karşısında dağıldı. Nazilerinki, Japonya ile birlikte tarihin gördüğü en kanlı savaş olan İkinci Dünya Savaşı'nda, **İkinci Dünya Savaşı'nda Nazilerin** yenilmesinde aslan payına sahip olan Leninist Sovyetler Birliği'ninki ise büyük güçler arasında tek muharebe yapılmadan biten Soğuk Savaş'ın sonunda.

Fukuyama Sovyetler Birliği'nin son döneminde **Mihail Gorbaçov'un** reform çabalarına da bakarak insanlığın kendine en uygun sistemi arama çabalarının artık sona erdiğine hükmetmişti. Ona göre liberal demokratik kapitalizm insanlık açısından daha iyisi bulunamayacak olan bir sistemdi. Fukuyama dünyadaki tüm ülkelerin bu çerçevede örgütleneceğini, liberal ya da başarılı **kapitalist/demokrat** olacağını da savunmadı. Ne var ki eşitsizlik üreten kapitalizmle eşitlik üzerine inşa edilen demokrasi arasındaki gerginliğin alternatif bir sisteme yol açmasa bile ciddi bir muhalefet üretebileceğini hesaplamadı.

Bir dönem Amerikalı yeni muhafazakârlarla aynı çizgide giden Fukuyama, **Irak savaşından sonra bu hegemonyacı, saldırgan grupla yollarını ayırdı.** Entelektüel dürtülüğünün itmesiyle yeni arayışlara girdi, 21. yüzyıla uygun sosyal demokrat bir modelin şekillendirilmemesi halinde dünyanın huzur bulamayacağını savunan önemli makaleler ve "**Siyasi Düzenin Kökenleri**" başlıklı iki ciltlik muazzam bir eserin de dahil olduğu, her biri ciddi tartışmalar yaratan kitaplar yayınladı.

Fukuyama'nın tezi ABD dış politikasında birbirine zıt gibi gözükten iki akımın da önünü açtı. Sovyetler'in çökmesiyle **dünya hegemonu olan ABD'nin** dünyayı kendi bildiği şekilde düzenleyebileceği, hem yeni muhafazakârların hem de onlara karşı çıkan liberal dünya düzeni yanlılarının ortak paydasıydı.

Yeni muhafazakârlar Amerikan askeri gücünün dünyayı ABD'nin istediği şekilde kurgulaması için kullanılmasını savunur ve bu uğurda dayatmacılığı uygun görürken, **liberaller ABD'nin o muazzam gücünü dünyayı daha iyi bir yer haline getirmek için kullanmasını savunuyorlardı.** Ortak payda ABD'nin dünya düzeni içinde, başkalarının egemenliğini hiçe sayarak böyle bir müdahaleciliğe hakkı olduğu inancıydı.

İSO hepimizi vasatlıkla mücadeleyle davet ediyor

İstanbul Sanayi Odası (İSO) bu yılki Sanayi Kongresi için, toplum olarak belki de en çok ihtiyaç duyduğumuz konuyu seçmiş: **21. Yüzyıl'a Büyük Yüzleşme.** Amaç, Türkiye'nin bir an önce krizlerden ve skandallardan uzaklaşarak, önümüzde en büyük tehdit olarak duran vasatlık sorununa yoğunlaşmasının yolunu açmak.

15 mayıstaki kongrede 20 yıl önce yazdığı "Tarihin Sonu" adlı kitabıyla dünya entelektüel çevrelerinin gündemini uzun süre meşgul eden Stanford Üniversitesi öğretim üyelerinden siyaset bilimci ve düşünür **Francis Fukuyama** da "Kalkınma modelleri ve jeopolitiğin geri dönüşü" başlıklı bir sunum yapacak.

Yeni hikâye lazım

İSO Başkanı **Erdal Bahçivan**, bugün Türkiye'de toplumun her kesiminin, kendi üzerine düşen görevler konusunda yüzleşme içinde olması gerektiğine işaret ediyor ve çok önemli bir şey söylüyor:

"Herkes, bütüne katkı açısından neler yap-ma-dı-ğı-nı görmek zorunda. Toplum olarak içine girmiş olduğumuz vasatlığı ortaya çıkarmamız lazım. Vasatlıklarımızı önce samimiyetle kabullenelim ki, üstesinden gelmenin yollarını arayabilelim."

Bahçivan'a göre Türkiye'nin küresel rekabette öne çıkabilmesi için artık yeni bir hikâye yazması lazım, ancak gerçeklerle yüzleşmeden, kendimizle hesaplaşmadan bu hikâyenin yazılması da mümkün değil.

Vasatlıkla yüzleşmek

Evet siz sevgili okurlarım; sizler de kendi vasatlıklarınızla yüzleşmeye hazır mısınız? Valla ben dünden beri bu konu üzerinde ciddi ciddi düşünmeye başladım.

Peki gerek halkımızın, gerekse siyasetçilerimizin vasatlıktan kurtulma talebi var mı ki? Ben hiç sanmıyorum; Bahçivan ise bu konuyla hiç ilgilenmiyor: "Türkiye'nin vasatlıktan çıkma talebi olup olmadığına bakmaksızın,

İSO'nun misyonu adına talep uyandırmayı sorumluluk olarak görüyoruz. Hepimiz içinde yaşadığımız vasatlığa 'hayır' diyelim. Biz talebimizde ısrarlı olduğumuz takdirde siyasetçinin bunun dışında kalması mümkün değil. Siyasilerden cevap alamıyoruz diye kenara çekilmek çare değil. O umudu ve heyecanı korumamız lazım."

Vasatlık ne demek?

Vasatlık kelimesinin anlamını, mevcuda razı olmak, ötesine talip olmamak olarak özetleyebiliriz. Bahçivan'a göre dünyanın 18. büyük ekonomisi Türkiye'nin eğitimden hukuka, hayat kalitesinden özgürlüklere kadar pek çok alanda gerilerde yer alması vasatlık.

■ Vasatı aşamazsak 10 bin dolar civarında kişi başına gelire de razı olmak durumundayız.

■ Dünyanın değişimi o kadar hızlı ki, vaktinde çözmediğiniz basit bir konu, çözümü daha zor problem haline gelebiliyor. Dünyadaki bu hızlı değişimle bir noktada buluşmamız lazım.

■ Double yol ve köprülû kavşaklarla iktifa etmek ne devlete yakışır, ne de bu ülke insanına.

■ Yeni yazılacak hikâyenin temelinde 21. yüzyıla uygun bir sanayi modeli ve onu besleyen eğitim ve hukuk altyapısına ihtiyaç var.

Gelecek hafta yapılacak 12. Sanayi Kongresi umarız vasatlıktan kurtulmamızı engelleyen kısıtlarımızın kaldırılması için önemli bir adım olur.

Kendinizle yüzleşmeye var mısınız?

Kendimizle yüzleşmeden, (+) artı ve (-) eksilerimizi görmeden başariya ulaşmamız imkânsız. Sanayici yüzleşmeye hazırlanıyor.

Türkiye'nin kendisi ile yüzleşme vakti geldi. **İstanbul Sanayi Odası (İSO) 15 Haziran'da** gerçekleştireceği "**12. Sanayi Kongresi**"nde bunu yapmaya hazırlanıyor. Ana teması "**21. Yüzyıla Büyük Yüzleşme**" olan **Kongre**'de ülkede yaşanan vasatlığa dikkat çekeceklerini bildiren **İSO Yönetim Kurulu Başkanı Erdal Bahçivan** "Türkiye'nin dikkatini krizlerden, olumsuzluklardan, skandalardan bir an önce uzaklaştırmak; geleceğimiz için en büyük tehdit olarak gördüğümüz ve giderek yapısal bir hale dönüşen her alandaki vasatlığımızı ortaya koymayı hedefliyoruz" dedi ve **Kongre**'de verecekleri mesajların **manifesto** niteliğinde olacağını söyledi.

Gayet yerinde bir karar ve tam vakti. **Türkiye eğitimde** vasat! **Sanayi üretiminde** vasat! **İhracatta** vasat! **Tarımda** vasat! **İnsan kaynaklarını** değerlendirmede vasat! **Demokraside** vasat! **İnsan haklarında** vasat! **Kültür** ve **sanatta** vasat! İşin en vahim tarafı ise bu vasatlığın "**öğrenilmiş çaresizlik**" hâline geliyor olması!!!

Türkiye'nin bu dar alandan çıkması ve zincirlerini kırması lazım. Bu konuda **kamuya** olduğu kadar, **özel sektöre**, **STK**'lara ve de **fertilere** ayrı görevler düşüyor.

Türkiye'de yüzleşme oldu ama bu yüzleşmeler hep aynayı karşısındakine tutma sekinde oldu. Halbuki **problem**in değil, **çözüm**ün bir parçası olmak gerekiyor. Şayet **Türkiye** çözüm üretmez, ya da gecikirse, baş döndürücü bir hızla değişen yeni dünyada yerini almakta zorlanır. Bu da ülke geleceğinin riske atılması anlamına geliyor ki, ne **kamunun** ne de **toplumun** böyle bir lüksü yok. **Türkiye**'nin **edümi**miyle, **ekonomisi**yle, **hukuku**yla, **insan hakları** ve **demokrasi**yle medeni kriterlerle ölçülebilir bir yapıya kavuşturulması gerekiyor ve bunun için her kesimin seferber olması şart.

Erdal Bahçivan Sanayi Kongresi'ne **Stanford Üniversitesi Siyasal Bilimler Profesörü Francis Fukuyama** ile **Çin-Hindistan Enstitüsü Yönetici Ortağı Haiyan Wang**'i konuşmacı olarak davet ettiklerini bildirdi. **Fukuyama**, "**dünyanın en etkili sosyal ve siyasi filozofu**" olarak tanınıyor. **Ekonomi** ile **sosyal sermaye**nin demokratikleşmeyi nasıl etkilediği ve **bilgi ekonomisine** geçişin **sosyal sonuçları** üzerine kitapları ve sayısız makaleleri bulunan **Fukuyama**'nın "**Kalkınma modelleri ve jeopolitiğin geri dönüşü**" başlıklı bir sunum yapması bekleniyor.

Haiyan Wang ise "**Çin'i ve Hindistan'ı iyi anlamak**" kitabının yazarı ve **küreselleşme** ve **küresel girişimcilik** uzmanı. **Wang** in **Türkiye** nin yeni dünyada nasıl bir pozisyon alması gerektiği hakkında ipuçları veren bir konuşma yapması bekleniyor.

İstanbul Sanayi Odası (İSO) "Vasatlıkla yüzleşme ve bundan çıkış yolları"nin ele alınacağı **Kongre**'ye iyi hazırlandı. Bugüne kadar dört çalıştay yaptı ve buradan çıkan talep ve tekliflerin ele alınacağı paneller de hazırlandı.

Türkiye mevcut yapısıyla ağır aksak gidiyor. Dünyadaki değişime bu hâliyle ayak uydurması neredeyse imkânsız. **Yargıda**, **iş ahlakında**, **finansmana** erişim konusunda **reform** yapması gerekiyor. Demokratik hakların kullanılmasından korkmaması lazım. Bunları yapmadan **yabancı yatırımlar** çekmesi mümkün görünmüyor.

Son söz: Türkiye her türlü reformu yapacak güce sahip. Yeter ki kendisiyle **yüzleşmeyi** başarsın.

ISO: **Sanayide** **yeni hikaye** **yazacağız**

İstanbul Sanayi Odası'nın (ISO), bu yıl 12'ncisini düzenleyeceği **Sanayi Kongresi'nin** teması "21. yüzyılla büyük yüzleşme" olacak. **ISO** Başkanı **Erdal Bahçıvan,** "Bir manifesto oluşturduk, bunu kongrede paylaşacağız. Hem kendimize hem topluma bir çalışma bütçesi konacak bu manifestoda. Bu disipline en başta kendimizi sokmuş olacağız. Hukuk ve hayat kalitesi açısından vasatla yüzleşmemiz lazım. Sanayide yeni bir hikaye yazmamız lazım" dedi.